

- Delbrück, *Die pathologische Lüge und die psychisch abnormalen, Schwindler*. Stuttgart 1891.
- De Delver, *Het vrije kunstorgaan. Vermeer van Delft*, December 1938.
- Dietrich, Z.R., B. Naarden & H. Renner, *Knoeien met het verleden*, Utrecht 1985.
- Doudart de la Grée, Marie-Louise, *Emmaus*, A.W. Bruna & Zoon, Utrecht.
- Eudel, Paul, *Trucs & Truqueurs*, Librairie Molière, Paris.
- Froentjes, W., *Hoofdstukken uit de Criminalistiek*, Hoofdstuk VII, Onderzoek naar vervalsing van schilderijen, Gouda Quint BV, Arnhem 1985.
- Froentjes, W. & A.M. de Wilde, De natuurwetenschappelijk bewijsvoering in het proces van Meegeren, *Chemisch Weekblad*, 1949.
- Godley, John, *The Master Forger*, London 1951.
- Hentig, H. von, *Zur Psychologie der Einzeldelikten*, III Der Betrug, Tübingen 1953.
- Huizinga, J., *De Nederlandse beschaving in de zeventiende eeuw: een schets*, Haarlem 1941.
- Kraaijpoel, D. et al., *Han van Meegeren en zijn meesterwerk van Vermeer, 1899-1947*, Uitgeverij Waanders, Zwolle 1996.
- Tammenoms Bakker, S.P., *Habitual Swindlers, Folia Psychiatr. Neurol. neuro-chir. Neerl.*, 1953.
- Vries, A.B. de, *Jan Vermeer van Delft*, Amsterdam 1939.
- Wiersma, D., *Pathologische leugenaars*, Leiden 1934.
- Zeegers, M., *De oplichter. Psycho-pathologie onder anthropologisch aspect*, Bijleveld, Utrecht, MCNIX.

Paarse Taal

Onder 'paars' zal heel veel anders worden. Lubberse en CDA'se wol en stroop gaan de groenbak in, waarschijnlijk liefst onder toevoeging van het CDA en CDA-ers zelf. Het paarse kabinet streeft naar het herstel van "het primaat van de politiek door kleinere en slagvaardigere departementen te vormen en een trefzekere aansturing van het uitvoeringsapparaat te waarborgen." Dat belooft wat, dat ziet er goed uit, denkt de onderdaan, want een slagvaardige overheid zal hem (vooral) in zijn privé-sfeer beschermen. Maar hij vraagt zich wellicht ook af, hoe dat alles zal geschieden. Het antwoord op die vraag is simpel. Luister: "Op veel departementen [let wel: veel; C.K.] zijn soms [jammer; C.K.] ingrijpende veranderingstrajecten in gang gezet [wel eens van in gang zetten van trajecten, die ook nog ingrijpen, gehoord?; C.K.] om de departe-

Column

mentale organisatie aan te passen aan de nieuwe prioriteiten [welke en hoe lang zijn zij nieuw?; C.K.] en aan eisen die politiek én burgers [samen?; C.K.] stellen aan het functioneren van overheidsorganisaties." Dit alles vindt, zij het soms, plaats op véle departementen. Maar er is nog meer hoop. Want: "Andere (ministeries) hebben nog maar enkele jaren geleden majeure veranderingen doorgevoerd. En ook de ministeries van (...) hebben stelselmatig gewerkt aan de optimalisering van hun organisatie." Niet geheel duidelijk is of die majeure veranderingen optimalisering inhielden, dan wel of de optimalisering majeur was, maar het is een kniesoor die daarover valt.

Het bovenstaande proza (TK 21427, nr. 126), dat beloften inhoudt, bleek voor enige leden van de Tweede Kamer, die toch wel

wat gewend zijn, niet geheel bevredigend. Op 28 maart 1996 voerde de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken overleg over de ministeriële schriftuur, afkomstig van een departement waar de genoemde majeure veranderingen hebben plaatsgevonden (TK 21427, nr. 146). Een enkel lid achtte het schrijven zelfs teleurstellend, terwijl dat lid niet eens tot de oppositie behoort. De paarse bewindsman vond zijn brief "zeker niet onduidelijk." Desondanks verschaftte hij bereidwillig een toelichting die zelfs de scherpste criticus tot tevredenheid moet stemmen. Wiskunde en formele logica zijn er niets bij. Luister wederom: "Interne verzelfstandiging is een complex vraagstuk; enerzijds kan worden gezegd dat agentschappen [wat zijn dat?; C.K.] weinig met kerntaken [van wie?; C.K.] te maken hebben en meer een organisatorische uitwerking zijn van hetgeen politiek is bepaald. Anderzijds kunnen ze wel bijdragen aan het creëren van kleine efficiënte departementen." Let goed op het enerzijds, anderzijds: onder het enerzijds valt uitwerking van hetgeen politiek is bepaald, onder het anderzijds de bijdrage aan de schepping van kleine departementen. Kan, zo vraagt men zich wellicht af, de schepping van kleine (of grote) departementen niet de uitwerking zijn van wat politiek is bepaald?

Maar we zijn er nog niet. De bewindsman komt nu toe aan het vraagstuk van de ministeriële verantwoordelijkheid. Hij merkt op: "Als men de mening is toegedaan dat elke minister de volle ministeriële en politieke verantwoordelijkheid draagt ..." Wie zou de mening zijn toegedaan dat er vier verantwoordelijkheden op een minister (kunnen) berusten: een volle ministeriële, een volle politieke, een niet-volle ministeriële en een niet-volle politieke? Bestaat er niet gewoon, *tout court*, een

of geen politieke ministeriële verantwoordelijkheid? Maar misschien is één zo'n verantwoordelijkheid wel wat weinig voor een bewindsman van een majeure veranderd departement; bij majeure veranderingen horen immers maximale en veelvoudige verantwoordelijkheden.

De onderdaan houde in het oog dat het overleg met de minister het "stappenplan kerndepartementen" betrof en dat het doel daarvan is wat ter zake in het regeerakkoord is vervat. Met dat voor ogen zal het hem glashelder zijn wat de minister nu te berde brengt: "Op weg daarnaar toe moet wel duidelijk worden gemaakt hoe met name de minister van BiZa zowel in horizontale als verticale zin denkt dat doel te kunnen bereiken. Dat [kennelijk het horizontale en verticale denken; C.K.] levert al met al een matrix op waarin alle processen [minder kan ook niet; C.K.] worden beschreven, die [kennelijk de matrix; C.K.] dan wordt afgezet tegen alle departementen. Dat moet zicht geven op de voortgang die al dan niet wordt gemaakt."

Na de bovenvermelde ministeriële uiteenzetting is des onderdaans horizontale en verticale zicht op de voortgang en het einddoel aanmerkelijk verruimd. Onder CDA/PvdA-bewind was veel mistig en katholiek-onbetrouwbaar en werden er weinig matrices afgezet tegen departementen. De toekomst ziet er nu aanmerkelijk rooskleuriger uit, ondanks de belijdenis van de minister dat "hij binnen het kabinet vrijwel geen bevoegdheid [die heeft hij helemáál niet; C.K.] en/of mogelijkheden (heeft) om collega's in hetzelfde spoor te houden."

Wie zou uit het spoor van zó een staatsman willen treden?

C.A.J.M. Kortmann/mei 1996